

کاخ آقا محمد خان قاجار یکی از اندک آثار تاریخی برجای مانده از دوره قاجاریه بوده که امروزه، به یکی از جاهای دیدنی گرگان نیز بدل شده است. گرگان یا استر آباد قدیم که خاستگاه اصلی حکومت چندین ساله قاجاریه بوده، یکی از نقاط عطف در ساخت بنا های تاریخی در ایران به شمار می رود.

این کاخ نیز که یکی از آثار ارزشمند و برجای مانده از دوران حکومت قاجاریه است، در تاریخ ۱۰ بهمن سال ۱۳۸۳ هجری شمسی و با شماره ثبت ۱۱۲۸۸ در فهرست آثار ملی ایران قرار گرفت و پس از آن متأسفانه توجه بسیاری کمی به او شد.

کاخ آقا محمد خان قاجار، بنایی دو طبقه بوده که به دستور حاکم وقت مازندران ساخته شده و منسوب به آقا محمد خان قاجار شده است. اما شک و شبهه های بسیاری در ساخت این بنا وجود دارد به گونه ای که به گفته برخی دستور ساخت این بنا را خود آقا محمد خان قاجار داده اما عده ای دیگر باوری بر خلاف این نظر را دارند.

اما به دستور هر شخصی که ساخته شده باشد، اندکی از زیبایی و قدمت این بنا کم نخواهد کرد و فقط داستان های متعددی برای تعریف کردن به وجود خواهد آورد. این کاخ به حدی زیبا و سلطنتی بوده که حتی گردشگران و جهانگردان خارجی را نیز به وجد می آورده است.

جیمز موریه نیز یکی از همین جهانگردان است که از سفر خود به گرگان چنین می نویسد که، معماری قاجاری و زیبایی در ساخت و عظمت این بنا در کنار تزیینات طلاکاری کاخ، زبان زد خاص و عام بوده و این بنا را به یکی از برجسته ترین جاهای دیدنی گرگان بدل می کرده است.

اما متأسفانه آن زیبایی و شکوه دیگر پا برجای نیست و به کل از بین رفته و فقط درختانی بلند و سر به فلک کشده و انبوهی از گرد و خاک و آجر های خراب شده از این کاخ بر جای مانده است که این موضوع باعث تأسف می شود.

تاریخچه

کاخ آقا محمد خان قاجار، تنها اثر تاریخی بازمانده از معماری حکومتی و دارالحکومه در زمان آقا محمد خان در شهر است که در حال حاضر تبدیل به مخروبه شده است. کاخی که به گفته برخی به دستور شخص شاه در سال ۱۱۵۶ هجری شمسی در باغ عباس خانی شهر گرگان ساخته شد.

به گفته برخی منابع تاریخی، زمین هایی که این عمارت بر روی آن ساخته شده است متعلق به حکومت صفویه بوده و در زمان حکومت آنها برای ساخت ساختمان های اداره تهیه شده است و پس از آن توسط آقا محمد خان قاجار به چنین کاخ با شکوهی تبدیل شده است.

معماری کاخ آقا محمد خان قاجار

این کاخ که یکی از جاهای دیدنی گرگان است، به صورت یک مجموعه ساختمانی بنا شده و بخش های متعددی دارد. از قسمت های مختلف این کاخ می توان به عمارت کلاه فرنگی عباس خانی، ساختمان دارالعماره و دارالحکومه اشاره کرد.

عمارت کلاه فرنگی که قسمتی در غرب مجموعه بود، سرایی برای پذیرایی از حاکم استر آباد یا همان گرگان امروزی به حساب می آمده است. عمارت دارالعماره و دارالحکومه نیز ساختمان هایی چشم نواز بوده که در ساخت آن ها از سنگ های زینتی استفاده شده بوده.